

కాల విజ్ఞాన కథలు :

Fee No: 25642

సౌరహక్కులు-విధులు

✓
37
4-31

ర చ న :

ప ప న C

172M
Ref

స్వాతి బుక్ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్

విజయవాడ -

ము దళ:

డిశంబరు, '97

ముఖచిత్రం :

“బాల్మి”

వెల : రు. -

ముద్రణ :

వం కృష్ణా పింటర్స్,

విజయవాడ - 2.

పాఠహక్కులు-విధులు

అది ఒకమాదిరి పల్లెటూరు. ఆ వూరి పంచాయితీ పెసిడెంటు ధర్మయ్య. ఆ వూరిలో దాదాపు ఒకరెండువందల గృహాలుంటాయ్. ఎలిమెంటరీ పాఠశాల తప్ప హైస్కూలు లేదు. దాదాపు ఆరుమైళ్ళు నడిచిగాని సైకిలుపై గానీ వెళ్ళి విద్యార్థులు విద్యాభ్యాసం చేయాలి.

పల్లెలలో కూడా ధనవంతులు ఏ కొద్దిమందో వేళ్ళపై లెక్కించేవిధంగా వుంటారు. అందువలన పేదరైతుల పిల్లలకు విద్యాభ్యాసము బహుకష్టమనే చెప్పాలి. కనీసం వాన, వంగిడి తట్టుకొని నడిచివెళ్ళి విద్యాభ్యాసము చేయాలనుకున్నా, మోకాటిలోతు బురద, మురుగు అందుకు సహకరించవు. వీటన్నిటినీ అధిగమించి చదువుకుంటారనుకున్నా కాస్త వారికి లోకజ్ఞానం చెప్పేందుకు అక్కడ విద్యాధికులు చాలాతక్కువ ఒకరిద్దరు వున్నా బహుశా అస్తిపరులై వుంటారు. వారి విద్యార్థులకు శద్ధగా పఠిదినం పనిచేయవలసిన అవసరం ఏముంటుంది?

వారు పాఠశాలలకు వెళుతుంటారేగాని వారేం చదువు తున్నారో ఉపాధ్యాయులు చెప్పిన విషయాలు వారిమేధస్సుకు ఎంతమటుకు వంటపట్టాయో ఆచూకీ వుండదు ఆచూకీ నేం

దుకు తల్లిదండ్రులు విద్యావిహీనులు కావటమే ముఖ్యంగా దీనికి కారణం, ఇంక వీరికి తెలివితేటలను నిర్ణయించగలిగింది పక్షాలు. ధనవంతులు తమ తమ పిల్లలకు విద్య అబ్బుతుందా లేదా అన్న ఆలోచనకంటే అంతో ఇంతో లంచము విసిరి వారిని పైక్లాసుకు పంపడమే ద్యేయముగా పెట్టుకుంటారు. అందుకే నేటి విద్యార్థి సాంఘిక, ఆర్థిక రాజకీయ స్వరూపాలను బొత్తిగా అవగాహన చేసుకోలేని స్థితిలో పట్టభద్రులు కావడం జరుగుతోంది.

ఇంకా ఆర్థికస్థోమతు లేనివారు ఒకక్లాసులో ఉత్తీర్ణులు కాకపోగానే ఆ సంవత్సరములో ఆ ఖర్చులూ, ఈ తిప్పటలూ భరించక చదువుకు స్వస్తిచెప్పి, ఏ కూలికో, పొలం పనిలోనే పవేశించడము పారం స్తారు. దానితో వారి వితం అవస్థల వలయంలోకి జారటము ఆరంభమవుతుంది. ఈ పరిస్థితులన్నీ యధాతథంగా అనుభవిస్తున్న గామాల్లో ఆ గామమూ ఒకటి.

ఆ పరిస్థితులలో నరసింహంగారు ఆ ఊరికి వచ్చారు. ఆయన ఒకప్పుడు బాగా బతికిన మనిషి. ఆర్థికముగా దెబ్బ తినటంవలనా అధికసంతానము పెంపకమువలన, బాగా దెబ్బ తిన్న మనిషి. అయినా ఎప్పుడూ ముఖముమీద చిరునవ్వు నిష్కపటమయిన హృదయము చక్కని పలకరింపు వీటన్నిటినీ మించి బాగా విద్యాధికుడు కావటము పైగా మంచి లోకానుభవము గలిగిన మనిషి తన భార్య పుట్టిన ఊరు కావడంతో ఆ ఊరికి వచ్చారు.

ఆ పరిస్థితులలో ఆ వూరికి వచ్చిన నరసింహం గార్ని, వారి లోకానుభవాన్ని చూసిన ప్రెసిడెంటు ధర్మయ్యగారికి ఒక చక్కని ఆలోచన వచ్చింది మరునాటి ఉదయము వారిద్దరూ ఊరిబయట కాలువ ప్రాంతానికి నడిచి వెళుతున్నారు.

“మాష్టారూ! మీరేమి అనుకోనంటే ఒక మాట” ధర్మయ్య గారు సందిగ్ధంతో అన్నారు. “చెప్పండి” నరసింహముగారు అదే చిరునవ్వుతో ఏదో పత్యేకత కనిపిస్తుంది

“మీకూ ప్రొద్దుపోతూంది. కాస్త పిల్లలూ బుద్ధిమంతులవుతారు. ఏదన్నా ఓ వందరూపాయలతోనే మీకూ కాస్త సహాయముగా వుంటుందని చెబుతున్నాను మన ఊరినుండి దాదాపు పదిహేనుమంది విద్యార్థులు హైస్కూలు విద్యార్థులు, సము చేస్తున్నారు. కానీ వారికి లోకానుభవము ఏ మాత్రము వంటబట్టటము లేదని నా అ ప్రాయము. ఉపాధ్యాయులకు పాఠాలు చెప్పే సమయమే లేకపోతే ఇంకా మిగిలిన విషయాలు బోధించే సమయము వారితెక్కడ వుంటుంది. నేను వారి తల్లిదండ్రులతో మాట్లాడి మీకు కొంత ఫీజు ఏర్పాటు చేయిస్తాను. పతిరోజు ఒక రెండుగంటలు చక్కగా ఆలయంలో వారికి మంచి విషయాలు బోధన చెయ్యగలరేమోనని.

నరసింహముగారికి ప్రెసిడెంటు ధర్మయ్యగారి మాటలు విన్నాక అదీ బాగానే వుందనిపించింది. తనకు కాలక్షేపంగా వుంటుంది. కాస్త ఆదాయమూ వుంటుంది. గనుక నిశ్చింతగా

కాలము గడుపుకోవచ్చుననిపించి అందుకు అంగీకరించి ఆ మరునాటినుంచీ వారికి పాఠాలు పాఠం చాడు.

పిల్లలకు రకరకాల పళ్ళలువేసి వారి సామర్థ్యాన్ని అంచనా వేయసాగారు. ఐనా ఏ మనిషయినా పయోజకుడు కావాలంటే ఒక్క తెలివితేటలు చాలవు. ముఖ్యముగా పరిస్థితులు అనుకూలించాలి. అందులో విద్యావిధానములో చాలా మార్పులూ, తెలివిగల పిల్లలకు స్వయంభండ్సు లాంటివి వుంటే వారితోని మేధాశక్తికి చురుకుదనానికి దోహదము చేసినట్లవుతుందని ఆయన ఆ ప్రాయం అలా వుండేది. ఆ పదిహేను మంది ఒక్కసారిగా వచ్చేవారు. తరగతులకు పనికొచ్చే విషయాలు చెప్పటము ఆరంభించారాయన.

విద్యార్థులకు ఆయన ఆ విషయాలు బోధిస్తుంటే కొందరు పయోజనాలు కూడ ఆయనచుట్టూ మూగి ఆసక్తిగా వింటుండేవారు. ఒరే అబ్బాయిలూ, మనము ఇప్పుడు పౌర ధర్మాలు విధులు అనే విషయాన్ని గురించి చెప్పుకుందాము. అసలు పౌరుడంటే ఏమిటి? మనకు ఈ విషయాలు బోధించే గంధాన్ని పౌరశాస్త్రం (సివిక్స్) అని ఎందుకంటారో తెల్పుకుందాము.

ఈ “సివిక్స్” అనబడే సివిటాన్ (లాటిన్ భాష) అనే పదమునుండి పుట్టింది “సివిటాన్” లేక “సిటీ” అంటే నగరము లేక పురము అని అర్థమన్నమాట. ఈ పట్టణములలోను పురములలోనూ నివసించే వారందరినీ మనము పౌరులంటాము కదా వారికి సంబంధించిన శాస్త్రము గనుక దీనిని

పౌరశాస్త్రం అంటామన్నమాట. ఈ శాస్త్రం ఏమి చెబుతుందో ఆలోచిద్దాము. పౌరుని ధర్మాలూ, అతనికున్న విధులూ అతని కున్న హక్కుల గురించి మనకు చెబుతుందన్నమాట.

మన శాస్త్రాలలో అనేక రకాలుంటాయి. అర్థశాస్త్రమనీ, సాంఘిక శాస్త్రమనీ, రాజకీయ శాస్త్రమనీ అనేక రకాలుంటాయి.

అదే విధంగా భౌతిక శాస్త్రమనీ, జంతు శాస్త్రమనీ రసాయన శాస్త్రమనీ, భౌగోళిక శాస్త్రమనీ వైద్యశాస్త్రము అని, ఇంకా వీటిల్లో చాలారకాలున్నాయి. భౌతిక శాస్త్రము వస్తువులు-పదార్థాలయొక్క భౌతికరూపము, అవిజేయు పనుల గురించి వివరిస్తే, జంతుశాస్త్రము జంతువుల గురించి చెబుతుంది. వైద్యశాస్త్రము వైద్య విద్యను గురించి, ఔషధముల పత్యేకతలూ, ఏ రోగానికి ఏ మందు వాడాలో, ఆ రోగ లక్షణాల గురించి చెబుతుందన్నమాట. రసాయనశాస్త్రము రసాయనముల గురించి, వాటి ప్రక్రియలూ, ఇంకా ఇతర ఉపయోగముల గురించి చెబుతుంది. మనకు వీటివలన విషయాలు, వాటి గుణములు తెలిసి నిత్యజీవితములో ఎంతో ఉపకరించే విగా వుంటాయి.

సరే మనమిప్పుడు పౌరశాస్త్రాన్ని గురించి గదా తెలుసుకోవాలనుకున్నాము-పురము అంటే నగరము ఎక్కువ జనబాహుళ్యముండేచోటు. మనముండేది పల్లె. పట్టణములు అనేవి సామాన్యముగా సముద్రతీరాన వుంటాయన్నమాట.

ఐతే పురము అంటే నగరమని, అక్కడ నివసించేవారిని మాత్రమే పౌరులు అంటారనుకోవడము అవివేకము ఇప్పుడు ఈనాడు కుగ్రామాలుగావున్న పూళ్ళు రేపు మహానగరాలు కావచ్చు, మహానగరముగా వున్నవి శిథిలము కావచ్చు.

“ఎందుకని మాష్టారూ?” ఒక విద్యార్థి ప్రశ్నించాడు.

“అదే చెబుతున్నా దీనికి కారణమేమిటంటే భౌగోళిక అంటే భూమిలోవుండే మార్పులు కావచ్చు. వాతావరణము అంటే అక్కడి ఉనికి, వాతావరణముగూడా కారణంకావచ్చు. ఉదాహరణకు ఆయా ప్రదేశాలలో భూకంపాలుగానీ, తుఫానులుగానీ అధికముగా ఉధృతముగా వస్తుంటాయనుకోండి. ఎప్పుడు ఏ ఆపద సంభవించి నామరూపాల్లేకుండా నశిస్తుందో చెప్పటము కష్టం దీనికి కొంత సాంఘిక పరిస్థితులు కూడా కారణము, తరచూ మనిషిలోవుండే కోధం మూలముగా యుద్ధాలూ, ఈ అణు పయోగాల వలనకూడా ఇలాంటి పమాదాలు జరగవచ్చు.”

“మరి పల్లెలు పట్టణాలెట్లా అవుతాయి మాష్టారూ?” ముకుందం అనే విద్యార్థి అదో మాదిరిగా నవ్వుతూ అన్నాడు మాష్టారు చెప్పింది తప్పనిపించినట్లుంది అతని కంఠస్వరము.

“ప్రకృతిలో కొన్ని వనరులున్నాయి. అంటే భూమిలో ఎక్కడ ఏ నిధులు అంటే బంగారమనే కాదు. అంతకన్నా నిత్య వితములో మనిషికి అవుసరమైనవి అనేకం వున్నాయి. చమురులు, పెట్రోలు, కిరోసిన్, మైకా, ఇనుపరాయి ఇంకా ఇలాంటివెన్నో భూమిలో వున్నాయి. ఐతే పరిశోధనకు

లకు ఇవి ఏ ప్రాంతములో వున్నాయని అనుమానిస్తే అక్కడ త్రవ్వకాలు పారం స్తారు.

సరే అసలు విషయం చెప్పకుండాం. అక్కడ పౌరులు అంటే మన గామస్తులంతా పౌరులే. ఈ పౌరులలో వుండ వలసిన సాంఘిక సామరస్యం, ఒకపౌరుడు మరొక పౌరు నితో వ్యవహరించవలసిన తీరు, తనకు ఇతరులు ఇవ్వవలసిన గౌరవ మర్జాదలూ, తను ఇతరులను ఆదరించి, గౌరవించవల సిన విధానం అంటే విధి, విధి అంటే బాధ్యత అన్నమాట. అట్లాగే ఈ మనిషికున్న హక్కులు, వీటిని గురించి తెలుసు కుందాము.

ప్రతిమనిషికి ఒకే ధర్మముండదు. మనిషి సంఘ వి. అంటే తను ఇతరులకు సహకరిస్తూ ఇతరుల సహాయ సంపత్తి అవసరమయితే పొందడమన్న మాట. ఇట్లా కాకుండా ఏ మనిషికామనిషిని స్వతంత్రించి ఇతరులతో పనిలేకుండా బత కటము కష్టము. ఒకవేళ అట్లా అనుకుంటే అది కేవలం అవి వేకమన్నమాట.

ఉదాహరణకు : సంఘములో అందరూ ధనవంతులే వుండరు. నాకు కొంత డబ్బు అవసరమవుతుంది. మరొకరికి మరొకటి అవసరమవుతుంది. ఇలాంటివన్నీ ఒకరినుంచి మరొ కరు ఎవరికి కావలసిన సహాయం వారు పొందుతూ సమిష్టి వితం గడపటమన్నమాట. ప్రతివాడు సాంఘికంగానూ, రాజ యంగానూ, ఆర్థికంగానూ యితరులపై ఆధారపడి వుండా ల్సిందేనన్నమాట. ఈ విషయాలు నిత్యం మీరు చూస్తూనే వుంటారు. ఒకవిద్యార్థి ప్రక్కవాణ్ని ఓ పుస్తకమో, పెన్నో

అడుగుతాడు. అట్లా రకరకాలుగా ఒకరినుంచి మరొకరు సహాయము పొందుతూనే వుంటారు. మన వూరిలో దుకాణాలున్నాయి గదా? మనకు ఏవయినా సరుకులు అవసరమయినప్పుడు వ్యాపారి మనకు అప్పు ఇవ్వడం, అతనికి ఏదయినా డబ్బు అవసరమయినప్పుడు మరోసహాయం మీ తల్లి దండ్రులు చేయటము మీరు గమనించే వుంటారు. ఇదంతా ఎందుకంటారు?”

“మనిషి సంఘములో ఏదోరకంగా ఇతరులపై ఆధారపడటము తప్పదు గనుక” ముకుందం తపిమని తడుముకోకుండా సమాధానం చెప్పాడు.

“ఆ, అది అదిరా అసలువిషయం. బాగా చెప్పావు. గనుక మనిషి సంఘ వి అని మనకు అర్థమవుతోంది గదా, అందువల్ల సంఘంలో మనిషి విధి, హక్కు తెలుసుకోవడము వలన ఎవరిపనులు వారు సమర్థవంతముగా చేసుకుంటూ ఇతరులకు హానిచేయకుండా సహకరిస్తూ విచగలుగుతారన్నమాట. ఒకవేళ ఇతరులకు ఇబ్బంది అంటే ఇతరుల స్వేచ్ఛకుగాని, వారి హక్కుకుగాని ఏవయినా ఇబ్బంది కలిగినప్పుడు వారిహక్కులు కాపాడుకునేందుకు చట్టంతాని ఒకటుంది అంటే నీకు సాంఘికంగా వున్న విధి నీవు సక్రమంగా నిర్వహించినప్పుడు నీ బాధ్యత నీకు తెలియచెప్పి సక్రమమైన పంథాలో మనిషి సంచరించేటట్లు అజ్ఞాపించి శాసించేది చట్టమన్నమాట. దాన్నే మనం న్యాయంఅంటాము. ఈ న్యాయాన్ని గురించి చెప్పేదే నా యశాస్రం.

“ఉదాహరణకు నీ సోటి విద్యార్థి నీ జేబులోని సొమ్ము కాజేశాడనుకో. అప్పుడు నువ్వేం చేస్తావు ?”

“ఉపాధ్యాయులకు తెలియపరుస్తానండీ”

“వారు అతన్ని దండిస్తారు ఎందువల్లనంటావ్? నువ్వు చెప్పరా రాముడూ ?”

“అది నేరంగనుక” రాముడు లేచి చేతులు కట్టుకుని శద్దగా చెప్పాడు.

“ఏం ఇందులో నేరమేముంది? డబ్బు నీకూ అవసరమే వాడికి అవసరమే. అందుకే కాజేశాడని ఊరుకోవచ్చుగా ” ఆయన తిరిగి ప్రశ్నించారు.

అవసరమైతే అడగాలి. అవసరము చెప్పుకోవాలి. కాజే మట్టము న్యాయంకాదు మాస్తారూ” మరో విద్యార్థి సమాధాన మిచ్చాడు.

“సరే ఐతే అలా దొంగిలించటము నేరమంటారు కనుక హెడ్ మాస్టారు అతన్ని దండించడం న్యాయమంటారు. అందుకు అతనికి ఏదోకొంత ఫైన్, లేక శిక్ష విధించాలంటారు. కనుక ఎవరు ఏం చేసినా ఇతరులకు హానితలపెడితే శిక్షించటం అనుభవించనిదానికి చట్టము న్యాయము చేకూర్చడము అవసరమే గదా? ఈ చట్టమూ, శిక్ష విచారణా లేకపోతే సంఘములో అవినీతి, అన్యాయం, అరాచకము లూటీలు బ్రలాంటివి ఇంకా ఎన్నో?”

వీటన్నిటివల్లా సంఘములో శాంతి-భద్రతలు నశించి

అరాచకము తలెత్తి అడుగు బయట పెట్టాలంటే పతి మనిషి భయపడిపోతాడు. వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యం నశించి దుడుకుబయలు దేరుతుంది.

స్వేచ్ఛ ఎప్పుడయితే అరికట్టబడిందో సంఘము అన్ని రంగాలలో కుంటుపడి ఆదాయము ఉత్పత్తులు వన విధానం నితా వసర వస్తువుల స్థంభన ఒకటేమిటి? గ కదిపితే డౌంక మొత్తం కదులుతుందన్న మాట” అగి ఊపిరి పీల్చుకున్నారు నరసింహంగారు. ఆ మాటకు విద్యార్థులంతా గొల్లుననవ్వారు. అక్కడ రిన వయోజనులు మాష్టారు చెబుతున్న విషయాలు అతికుతూహలంగా వింటున్నారు ఒకచిన్నపనితో ఇన్ని ముడి పెట్టబడి వున్నాయా? అని వారంతా ఆలోచిస్తూ చదువం ఇంతగొప్పదా అనుకుంటున్నారు.

“నేను చెబుతుంటే మీకు ఆశ్చర్యంగా వుంటుంది గాని మీరు పతిరోజు ఇలాంటివి అనేక రకాలు చూస్తూనే వుంటారు. ఇప్పుడు నేను చెప్పబోయేవి పల్లెలకన్నా పట్టణ వాసులలో ఎక్కువ అనారోగ్యాన్ని అశాంతిని కలిగించేవిగా వుంటాయి. తమగృహాలు కదాఅని త్రాగి యిషమొచ్చినట్లు వాగటుము, అది యితరుల నిద్రకు భంగంఅని వారు గ్రహించరు. తమ యిండ్లలోని చెత్తాచెదారం మొదలయిన పాచి యితరుల గుమ్మాలలో వేయటం, రోడ్లపై నిలబడి దంతదావనం చేస్తూ మార్గంలో ఉమ్మివేయటం, మూత్రాలను, మలం రోడ్లవారన వినర్జించటం చేస్తుంటారు.

ప్రయాణ సాధనాలయిన బస్సులూ, కార్లలో, రైళ్ళ
యందు ఎక్కడపడితే అక్కడ ఉమ్మి వేయటం, చదవటం,
చెత్తాచెదారం వేయడంలాంటి అసహ్యకర పరిస్థితులకు బాధ్యు
లవుతుంటారు.

తెలియక చేయడంలో కొంత అవివేకం వుంది. కాని
తెలిసి చేయటం ఎంత అపరాధం ? మన్నించరాని అపరాధం
అలాంటి వారిని శిక్షించడంలో ఎంతమాత్రంజాగుచేయకూడదు
ఇవికాక హత్యలూ, లూటీలు, గృహదహనాలు, ఇవన్నీ యే
విధంగా చూసినా సంఘశ్రేయస్సుపైన దెబ్బ సేవే.

అయితే పతి పౌరుడూ కొన్ని హక్కులు కలిగి
వున్నాడు. మనది నిరంకుశ ప్రభుత్వముకాదు. ప్రజాస్వామ్యం
కదా ? అని మనకు సందేహము రావచ్చు” నరసింహము
గారు విద్యార్థులవంక చూశాడు.

“మాష్టాహా ! నిరంకుశ విధానాని , ప్రజాస్వామ్యాని
తేడా ఏమిటండీ ” ఒక విద్యార్థి న మతగా ప్రశ్నించాడు.

“అదీ తెలియని విషయాలుంటే శ్రద్ధగా అట్లా అడిగి
తెలుసుకోవాలి నిరంకుశ ప్రభుత్వ విధానంలో వ్యక్తికిస్వేచ్ఛ
వుండదు వాక్ స్వాతంత్యం, పత్రికా స్వాతంత్యం, సభా
స్వాతంత్యం శూన్యం. నీకు తోచింది మాట్లాడకూడదు.
నీ హృదయంలో భావాలు నోటితో బాకపోయినా వాని
ప్రచారంచేసే హక్కు ఉండదు దానివలన వ్యక్తిలేక పౌరుడు
బయట పపంచంలో వుండికూడ వైదు అనుభవించవలసిందే.

పూర్వం మన బిటిష్ పాలకుల నిరంకుశత్వానికి అదే విధంగా అవస్థలు పడ్డాం స్వాతంత్ర్యం కోసం, ఆత్మబలిదానం చేసిన మహానుభావులు ఎందరో ఈనాడు మన క్ష పెట్టారు అలాంటి వారి పేర్లు కొన్ని చెప్పండి చూద్దాం ” నరసింహం ఆసక్తిగా అడిగారు.

“నేను చెబుతాను మాష్టారూ ” గాంధీ , జవహర్ లాల్ నె హూ ?”

మరో విద్యార్థి లేచాడు. “సర్దార్ వల్ల భాయ్ పటేల్ దేశ బంధు చిత్తరంజన్ దాస్ ” అంటూ తనకు తెలిసిన మరో రెండు పేర్లు చెప్పాడు.

“అ, వారే కాదనుకోండి ఇంకెందరో మహానుభావులు మనకి స్వాతంత్ర్యం సమకూర్చి పెట్టారు. స్వాతంత్ర్యం వున్నది గదా అని మనిషి మరి విచ్చలవిడిగా పవర్తిస్తే చట్టం ఒప్పు కోదు అర్థమయిందా ” పిల్లలంతా తెలుసుకున్నట్లు తలలూ పారు.

“అయితే ఇక మనమిప్పుడు ప్రజాస్వామ్యాన్ని గురించి తెలుసుకుందామా? మరి అబ్బాయిలూ? ప్రజాస్వామ్యం అంటే ప్రజలే పభుత్వం ఎన్నుకుని ఏర్పరచుకోవడమన్నమాట. అంటే మనలో వుండే అర్హతలూ, సదుపాయాలు గల మనుషులను మనమే ఎన్నుకుంటాం. పల్లెలలోవుండే పంచాయీ ల వ్యవస్థ దగ్గరనుండి పార్లమెంటువరకూ ఈ ప్రజాప్రతినిధులే పాలకవర్గంగా వుంటారు. ఈ ఎన్నుకునే విధానం ఓటింగ్, అంటే ఓటుద్వారా జరుగుతుంది. వీటిని మనం ఎన్నికలు అన్న పేరుతో పిలుస్తున్నాం.”

“ఈ ఓటుకి అపరితమైన విలువుందిరా విద్యార్థులూ, ఉదాహరణకు మీ పాఠశాల ఉంది అనుకోండి-స్కూలు విద్యార్థులందరి తరపునా మీ మంచిచెడ్డలు చూడటానికి విద్యార్థులకు న్యాయం జరిగే విధంగా నడుచుకోవడానికి “ఎస్. పి. ఎల్. అంటే పాఠశాల విద్యార్థి సంఘనాయకుణ్ణి ఎన్నుకుంటున్నారు. అతడు ఎలాంటి వ్యక్తిఅయి వుండాలి” పశ్చిం చారు.

“మంచివాడు, నలుగురి మేలుచేయ కలిగినవాడూ, ఆదర్శ యువకుడూకావాలి మాస్టారు” శిష్యప్రసాదుచెప్పాడు.

“సరే? మిగతా విషయాలు రేపు చెప్పుకుందాం” అంటూ నరసింహంగారు పైకి లేచారు. పిల్లలంతాగూడా పుస్తకాలు చేతపట్టుకొని మాస్టారుకి నమస్కరించి బయలుదేరారు. వయో జనులు కొందరు అప్పటివరకూ మాస్టారు చెప్పిన విషయాలు అత్యంత ఆశ్చర్యంగా విన్నారు. నిజంగా ఇన్ని విషయాలు తెలుసుకోవల్సి ఉంటుందని వారెన్నడూ ఊహించలేదు.

o

o

o

మరునాటి రాత్రి ఏడుగంటల సమయానికి విద్యార్థులంతా భోజనాలు ముగించుకొని చేతిలో లాంతర్లు పట్టుకొని ఆలయ మంటపంవద్దకు వచ్చారు. అప్పటికే నరసింహం మాస్టారు మంటపంమీద కూర్చుని ఆకాశంలో కనిపించేనక్షత్రాలవంక చూస్తున్నారు.

విద్యార్థులందరూ వచ్చి కూర్చున్నాక మాస్టారు గొంతు సవరించుకొని పాఠము చెప్పడము ప్రారంభించారు. అప్పుడే ఏమీ తోచక మాస్టారి పాఠాలు తనూ వినాలని వచ్చిన పెసి డెంటు ధర్మయ్యగారు మాస్టారికి నమస్కరించి తనూ ఒక స్థంభానికి ఆనుకొని కూర్చున్నాడు మొదట ఈ “పౌరుడు” అన్న శబ్దం రాజ్యములోవుండే గొప్పవారికి మాత్రమేవుండేదని, రానురాను పల్లెల్లో నివసించే వారికికూడా అన్వయింపబడిందని చెప్పుకున్నాము? ఇప్పుడు ఈ ప్రభుత్వములో అతడూ పాలుపంచుకుంటున్నాడన్నమాట. ఈ ప్రభుత్వ నిర్వహణ విధానములో యీనాడు స్త్రీలుగూడా భాగస్వాములే ఎందువలన అంటే యుక్తవయసు వచ్చిన అంటే మైనారిటీ జీరినవారు వారందరికి ఓటుహక్కు వున్నదిగదా అందువలన ప్రభుత్వం పజలది. కాకపోతే పజలు ప్రభుత్వాని చట్టానికి విధేయులై మాతం వుండాలి.

“మరొకటి మీరు చక్కగా చదువుకొని పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని అర్థంచేసుకుని పదిమందితో మంచివాడు నాయకుడు కాగలిగినవాడు అనిపించు కున్నారనుకోండి మీరు ఎన్నికలలో పోటీ చేయవచ్చు. గెలుపొందిన యెడల మీరు మీ ప్రజల తరపున ప్రభుత్వ ప్రతినిధిగా పరిపాలనా యంత్రాంగంలో పాలుపంచుకోవచ్చు. అట్టి విధంగానే మీ హక్కులు మీకు రక్షణ కల్పించడంలేదని తోచినప్పుడు ప్రభుత్వానికి అంటే పార్లమెంటుకు విజ్ఞప్తి చేసుకుని మీ

మీ హక్కులకోసము పోరాటం సాగించవచ్చు పోరాటమంటే
కత్తులు - బిల్లాలతో కాదు - న్యాయంకోసము శాంతియుత
పోరాటమన్నమాట.

“మాష్టారూ నగరవాసులు-పట్టణవాసులు-గ్రామీణులు
అందరూ పౌరులే అంటున్నారు కదూ? మరి అసలయిన
పౌరులెవ్వరు వీరిలో?” సుబ్బారావు అడిగాడు.

“చాలా మంచి ప్రశ్న వేశావురా సుబ్బారావు మంచి
పౌరుని కుండవలసిన లక్షణములు ఏమిటా అని నీ సందేహము
అవునా?”

“అంతేనండి” విద్యార్థులంతా సుబ్బారావు వంక చూశా
తొకసారి. అతని ప్రశ్న వారందరికీ ఎంతో నచ్చింది.

“ఇతరులకు సహకరించటం, మంచి స్వభావం కలిగి
ఉండటము స్వార్థచింతనలేక సంఘ శ్రేయస్సుకు పాటుపడ
టము విద్యకలిగివుండటము ప్రభుత్వా పాయాలందు సంసి
ద్ధత మంచి చెడులు చర్చించి సహనముతో నిర్ణయం తీసుకో
గలగటం సోమరితనము లేకుండా ఉండటము దేశ రక్షణ -
అవసరమైతే దేశము కోసము ప్రాణత్యాగము చేయగలిగి
వుండటము ధర్మబుద్ధి ధారి కత కలిగిన వారిని మంచి పౌరులు

అంటారు, అందరూ ఇలాంటి పౌరులున్నారనుకో ఆ నగరం ఆదర్శవంతమైన భూతలస్వర్గంగా మారటం ఖాయము. అవినీతి-అశాంతికి చోటు ఉండదు కదా మరి?" మాష్టారు? నుబ్బారావు పశ్చకు సమాధానం చెప్పాడు.

విద్యార్థులమీదా-చివరకు ప్రెసిడెంటు ధర్మయ్యగారిపై కూడా మాష్టారి మాటలు పనిచేసినట్లున్నాయి. వారంతా అత పరి లన ప్రారంభించారు.

అది గ్రహించిన మాష్టారు వారికి కొంతసేపు ఆలోచించుకునే అవకాశమివ్వటమే మంచిదనుకొని చూసంగా శూన్యంలో చూస్తుండిపోయారు.

అసలు విద్యాబోధన కంగారులేకుండా విద్యార్థులు విషయం గురించి ఆలోచింపజేసేదిగా వుండాలి. అప్పుడే అతడు విన్న విషయంలోని మంచి-చెడుల పూర్వాపరాలు ఆలోచించి అతడు నిశ్చలమైన నిర్ణయం తీసుకోగలుగుతాడు విద్యార్థులు సంకల్పము వారు నుకునే నిశ్చల నిర్ణయమే రేపు భవిష్యత్తుకు ఉపయోగించేది.

“పౌరుడు అంటే ఇప్పుడు మనము ఏం అర్థం చేసుకున్నాం తనకు వారసత్వంగల దేశమునందు భక్తి, పౌరుగు వారి మీద ప్రేమ-దయ గలిగియుండి ఆ దేశములో ఎన్ని కలయందేగాని ఉద్యోగం న్యాయము మొదలయినవన్నీ గల

తన హక్కులను పోషించుకుంటూ తనకు సాంఘికంగా కలిగిన విధులను నిర్వర్తించువాడని అర్థమయింది” తిరిగి చెప్ప నారం బచారు మాష్టారు.

పొరునికి గల హక్కులు రెండురకాలురా అబ్బాయిలూ అందు మొదటిది పౌలిటికల్, మరియు రెండవదానిని సివిల్ అంటారు. సరే సివిల్ హక్కు అంటే ఏమిటో చెప్పుకుందాం. ఆత్మరక్షణ అనే విధానమును గురించి చెబుతాను శ్రద్ధగా వినండి. ఈ ఆత్మరక్షణ విధానము అనేది ప్రతి జీవరాశికి పుట్టుకతోనే వస్తుంది. రోడ్డుపై ఒక కుక్క వెళుతుందనుకో. నువ్వు ఒక రాయి నుకుని దానిమీద విసిరావు, అది వెంటనే ఏమి చేస్తుందిరా పసాదూ?” చిరునవ్వుతో అడిగారుమాష్టారు “మొరుగుతూ వెంటబడి కరుస్తుందండి ” ప్రసాదు సమాధానము చెప్పాడు. ఆ సమాధానానికి అందరూ ఒక్కసారి నవ్వారు.

“సరే నువ్వు కొట్టావు. అది కరిచింది. ఇందులో ఎవరిది తప్పు? కొట్టడము తప్పు అంతేకాని నువ్వు కొట్టాక అది నిన్ను ఆత్మరక్షణ కోసము కరవటము తప్పుకాదు గదా అయితే అది జంతువులకు సంబంధించిన విషయము. పాపము వాటికి జ్ఞానము, నోరులేదు కనుక చెప్పలేవు. కాని ఆత్మరక్షణవిధానము వాటికివుంది. “సరే ఒకడు తనదారిన తను పోతున్నాడురా ఓ నలుగురు అతనిపై బడి చావబాదడము పారం బచారనుకోండి. అతను పాపము అని ఊరుకుంటాడా ఊరుకుంటే వారితో చావుదెబ్బలుతిని మరణించడము ఖాయం అంటే ప్రతి వి బ్రతకాలనే అనుకుంటుంది. బ్రతికేహక్కుంది

అందువలన తనకు ఏదయినా అపద సంభవించినప్పుడు ఎదురుతిరిగి ఆత్మరక్షణ చేసుకోవడము తప్ప కాదు.

ఈవిధంగా తన ప్రాణానికి హాని సంభవించినప్పుడు ఆత రక్షణ కోసము ఏదయినా ఆయుధమో మరోటో ఉపయోగించి రక్షింపబడే హక్కు ప్రతి పౌరుని వుంటుంది. ఇతరులు తనకు హాని తలపెడుతున్నారని తెలిసినప్పుడు ఆయుధమేదయినా ఆత్మరక్షణార్థము వుంచుకోవచ్చు. అంతేగాని ఈ హక్కువుంది గదా అని ఇతరులను హత్యచేసో, చావకొట్టో, ఆయుధాలను ఉపయోగిస్తే ఆ నేరస్థుడిమీద చట్టరీత్యా చరతీసుకుంటుంది ప్రభుత్వం.

అలాగే హక్కుల్లో చాలా రకాలున్నాయని చెప్పుకున్నాము గదా? ఒరేయ్ రఘూ మీకెంత అస్తి వుందిరా?" రఘు అనే విద్యార్థినడిగారు నరసింహముగారు, విద్యార్థులకు నరసింహముగారు ఈప్రశ్న ఎందుకు వేశారో అర్థము కాదు.

“పాతిక ఎకరాలు, కొంత బంగారము, కొంత డబ్బు వుందం ” రఘు నవ్వుతూ గర్వంగా సమాధానము చెప్పాడు

“అది నీదా మీ నాన్నగారిదా” మళ్ళా ప్రశ్నించారాయన.

“అదేంటి సార్ మా నాన్నగారిది నాది కాదా” రఘు అమాయకంగా అడిగాడు.

“నరే-మీ నాన్నగారిది నీదవుతుంది బాగానే వుంది. దీనిలో మరో ఇద్దరిదీ అవుతుందా ”

అవదండి అది మాది కదండి

“అంటే తం డి సంపాదించింది కాని నువ్వు సంపాదించుకున్నది కాని కేవలము మీరే అనుభవించే అధికారమూ, హక్కు వున్నదన్నమాట. కనుక దీనినే “ఆస్తిహక్కు” అంటారు. “పాపర్టీరైట్” అన్నమాట. అంతేగాని మరొకరి మరొకరు అనుభవించాలని చూడటం నేరము అవుతుంది. ఐతే నా ఆస్తి నా ఇష్టంఅని నువ్వు ఈ సంపదలతో ఇతరులకు అంటే సంఘవిద్రోహక చర్యలు చేయగూడదు అర్థమయిందా అదేవిధముగా “సభా స్వాతంత్ర్యము” అని మరొకటుందిరా

“మీలో ఎవరైనా తెలిస్తే చెప్పండి చూద్దాముమరి! అసలీ సభేమిటి? దానికి స్వాతంత్ర్యము ఏమిటి? కుత్సాహలముగా ప్రశ్నించారు మాష్టారు. పిల్ల లో చలనం కనిపించలేదుకళ్ళల్లో ఆలోచనలు మాత్రం కదలాడుతున్నాయి. 323, 4

“అయో మాష్టారు నీడొరికి ప్రెసిడెంటున. మీరు వేసిన ప్రశ్నకు సమాధానము నాకే తెలవదండి. ఇంకావాళ్ళేం చెబుతారండి పిల్లలు” అదో మాదిరిగా నవ్వుతూ అన్నాడు వెసిడెంటు ధర్మయ్య. అందరూ గొల్లుమనటము, వారితోపాటు మాష్టారుకూడా శ్మతి కలపటం జరిగింది. 0200

“బాగా చెప్పారండి ధర్మయ్యగారూ సరే అందరూ వినండి ప్రతి మనిషీ మాట్లాడేహక్కు కలిగి వుంటాడు. నోటో కేదొస్తే అది మాట్లాడటము, ఎదుటి వారిని తూలనాడి కని

ర్చుకోవడము మాత్రము కాదు. తన వాక్ స్వాతంత్ర్యాన్ని పురస్కరించుకుని సమావేశాలూ, సభలూ జరుగుతున్నప్పుడు తనకుగానీ, తనలాటి వారికిగానీ అన్యాయము జరుగు

చున్నదని తాను విశ్వసించినప్పుడు, ఇతరులకు బాధాకరముగానూ, అవమానము కలిగేవిగానూ లేకుండా న్యాయ సమ్మతంగా మాట్లాడేహక్కు క అధికారాన్ని వాక్ స్వాతంత్ర్యము అంటారన్నమాట. కానీ, దీనికి చాలాచోట్ల వ్యతిరేకముగా జరుగుతుంది. తాను అధికారిననో, ఆసామిననో అందరినీ అయిన దానికి కాని దానికి తూలనాడే వారు అధికమయ్యారు. నేను మీకు ఉపాధ్యాయుడనే. మీరు నాకు గౌరవమియ్యవలసిందే. అందుకని మీమిల్ని చీటికి, మాటి బాదటం ప్రారంభించాననుకోండి ? మీలో తిరుగుబాటు తత్వము తప్పక తలెత్తుతుంది. ఎందువల్ల ? మీరు నాకు బానిసలుకాదు పడి వుండటానికి స్వతంత్రులు పైగా విద్యార్థులు మీరు. నేనూ ఒకరిని ఒకరు పరస్పర గౌరవ మర్యాదలు యిచ్చి పుచ్చుకుంటే ఎవరి విధి వారు సక్రమంగా నిర్వర్తించవచ్చు. ఎవరి హక్కుని వారు కాపాడుతున్నట్లు వుతుందన్న మాట అవునా ? కాదా ?”

“అంతేనండి నిజమే మాస్టారు ” పిల్లలతోపాటు పెసిడెంటుగారుకూడా అన్నారు.

పెసిడెంటుగారుకూడా తమతోపాటు విద్యార్థిలాగా తల ఊపుతూ సమాధానం చెబుతుంటే అందరూ మరొకసారి నవ్వారు. వారికి పాఠము వినటము తలనొప్పిగా గానీ, మరో విధముగాగానీ లేక, చక్కగా నవ్వులతో మధ్యమధ్యన సందడిగా వుంది.

“ఇక చాలు మరోసారి నవ్వుకుందాము. వారిని కొంత పు నవ్వనిచ్చి మాస్టారు తిరిగి పాఠం చూడారు. “అబ్బా

యిలు వ్యక్తికిలేక పౌరునికున్న స్వాతంత్ర్యము తియ్యాలలో మరొక
ముఖ్యముయింది “పత్రికా స్వాతంత్ర్యము” ప్రతిమనిషి
కొన్ని రకరకాల భావాలు ఉంటాయి. ఆ భావాలే కవిత్వానికి
గాని, రచనకుగా ఇతరులను విమర్శించడానికిగాని పని
కొచ్చేది. ఇలాంటి వ్యక్తులు అందరూ వ్రాయలేరు గనుక చెబు
తున్నాను వ్రాయగలిగితే అందరి వుంది స్వాతంత్ర్యము
ఐతే సమాజము పరిస్థితులూ, ఆర్థిక రాజకీయ సాంఘిక వాతా
వరణముతో యీ వాసే వ్యక్తి చక్కటి సత్ సంబంధము
కావాలి, అంటే అతడు తప్పనిసరిగావిద్యావంతుడై వుండాలి.
లేకపోతే ఏమి చెప్పగలుగుతాడు? ఏమి వ్రాయగలుగుతాడు.

ఇప్పుడు మనతోపాటు సంఘములో తిరిగే కొన్ని
పెంపుడు జంతువులు మనవద్దకువచ్చి కళ్ళతో ఏవేవో భావాలు
వెలిబుచ్చుతూ వుంటాయి. కాని చెప్పేందుకు నోరులేదు.
ఐతే చెప్పేందుకు భావము చెప్పాలన్న తహతహ వుంది కానీ
నోరులేదన్నమాట మనసులో అనేక రకాల భావాలువుండ
వచ్చు. కానీ చెప్పే అర్హత అంటే విద్య ఎంత అవసరమో
చూశారా? అందుకే అన్నారు పెద్దలు “విద్యలేనివాడు వింత
పశువు” అని అర్థమయిందా? సరే, వీరి భావనలు, ఆ ప్రా
యాలూ, పత్రికాముఖముగాగానీ, ఇతర గ్రంథరూపాలలో
గానీ చెప్పవచ్చునన్నమాట.

ఐతే యీ రచనలూ, యీ భావాలూ, సాంఘిక
శ్రేయస్సును పెంచువిగానూ, సర్వమానవ సౌ భాతృత్వాని

నాందీ గీతం పలికేవిగా ఉండాలి. అంతేగానీ, సంఘములో అవినీతి, అహింసా ప్రేరేపించి భద్రత నిర్మూలించే విధముగా వుండకూడదు అయితే ఈ పత్రికల ద్వారానూ, ఈ రకమైన గ్రంథాల ద్వారానూ వచ్చే రచనలు కొన్ని “కల్పనలు” అంటే వీటివల్ల పెద్దనష్టమేమీ ఉండదు చదువుకోవడానికి తమాషాగా వుంటాయ్ ఆ రకమైన కథలు అంతేకాని, సాంఘిక పరిస్థితులలో కానీ, రాజకీయ వాతావరణంలోగాని కల్పనలు పని రావు.

మరొకటి విప్లవ సాహిత్యము. ఈ రకమైన సాహిత్యం సహజముగా ఎప్పుడు అవసరమవుతుందంటే పాలనా పద్ధతులలో అవక తవకలు జరిగి, ప్రజలలో అశాంతి చెలరేగి పరిస్థితులు అర్థముకానప్పుడు ఈ సాహిత్య వేత్తలు ప్రజలలో విప్లవ భావాలు రేకెత్తించి వారి దృష్టిని సకల విధానమువైపు మళ్ళించాలి. ఇందులో మాడా ఏ రకమైన దూషణలకు చోటుండకూడదు. తన భావాలూ, రాసే అర్హతా అధికారము వున్నదని ఏ స్వప్రయోజనాన్నో ఆశించి, శాంతియుత వాతావరణాన్ని తన రచనల ద్వారా కలుషితం చేయటము చట్ట విరుద్ధమన్న మాట.

“మాష్టాహ చట్టమంటే ఏమిటండీ ?” మరో విద్యార్థి విన్నవించాడు.

ప్రతి పౌరునికి హక్కులూ, విధులూ, విధించబడినట్లే భారతీయ రాజ్యాంగము రూపొందించబడింది. రాజ్యానికి అంటే ప్రభుత్వాని, ప్రజలకూ వుండే సంబంధము

హద్దులు ఉల్లంఘించినవారికి న్యాయశాస్త్రము ఆ న్యాయాన్ని ఎదిరించినవారికి సంఘ శేయస్సు దృష్ట్యా శిక్షాస్మృతి ఏర్పాటు చేయడము జరిగింది. దానినే చట్టం అంటున్నాం. అదొక విధాన పద్ధతన్నమాట.

“అదేవిధముగా మనిషి వృట్టాక వించాలంటే ఏదోఒక వృత్తిఅంటే వ్యావకము అవసరం కదా అందరూ విద్యాధికులుండరుగదా. మరికొందరు వ్యవసాయం, మరికొందరు ఉద్యోగాలూ, ఇంకొందరు చేతిపనులు ఆ విధంగా పతిమనిషి మనుగడ సాగించాలంటే ఒకవృత్తి అవసరమన్న మాట.

ఈ వృత్తివిషయంలోగూడా పతిమనిషికి పరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము వుంది. కులమతాలతో పమేయము దు. ఉదాహరణకు చాకలి వున్నాడనుకుందాం. అతని కుమారుడు మరలా అదేవృత్తి స్వీకరించాలన్న నిబంధన ఏమీలేదు. చక్కగా చదువుకొని వుద్యోగం చేసుకోవచ్చు తేక శక్తుంటే వ్యాపారం మరొకటి అతనికి దేనియందు ఆ రుచి వుంటే ఆ వృత్తి స్వీకరించే స్వాతంత్ర్యం వున్నది. అయితే ఈ వృత్తి స్వాతంత్ర్యాలలోకూడా కొన్ని నిబంధనలున్నాయి. కొందరు కేవలం తమ సంపాదనకోసం, సంఘ శేయస్సును దృష్టిలో వుంచుకోకుండా అక్రమ వ్యాపారాలుచేస్తూవుంటారు ఆరోగ్యాని ప్రమాదకరమైన మద్యముఅంటేసారాయిలాంటి వన్నమాట. తర్వాత నల్లమందు, గంజాయి అవీ దొంగ రవాణాలు చేయడం, కత్తసారాయి కాపుకాచి అమ కము సాగిం

పా-వి.)

చడము, ఆయుధాలూ నాటుబాంబులు లాంటివి తయారుచేసి విక్రయించడమూలాంటివి అక్రమ మార్గాలు కనుక చట్ట త్యాజలాంటివృత్తులు నిరోధించబడినాయి. కనుక ఇప్పుడు మనకు వృత్తిస్వాతంత్ర్యం గురించి అర్థమైనట్లేకదా.

మాస్టారు మంచి అన్నది అనాదినుంచి పూర్వుకులు బోధిస్తూనేవున్నా మనిషి చెడులు ఆచరించటం మానడేమండి అస పరిస్థితులకూ అశాంతికి కారణం స్వార్థం కాదంటారా ప్రెసిడెంటు ధర్మయ్య అడిగాడు.

“కాదా ఏమిటి” అక్షరాలా స్వార్థమే ఒకనాడు అడవి మనిషి జంతువులాగా సంచరిస్తూ, ఫలాలు, పళ్ళూ, పచ్చి మాంసం తిన్నరోజులున్నాయి. నిజం చెప్పాలంటే అనాటి మనిషి ఈ స్వార్థాలూ, సంకుచితాలూ తెలియవు. దొరింది తిని వేరే గొడవలేకుండా ఏ చెట్టుతో రలోనో, ఏ కొండగుహలోనో తలదాచుకునేవాడు అయితే రానురాను ఆసక్తి, ఉత్సుకత పెరిగిపోయింది నేర్చుకొని క్రమ కమముగా వనవికాసము ఏర్పరచుకొన్నాడు.

ఐతే ఈ విధముగా ప్రతిమనిషి తనబాగు తను చూసుకుంటూపోతే అవినీతి పెచ్చుపెరగడం, ఆరాచకాలు పెరిగిపోవడం అశాంతి నిండటం మినహా మరేమీ దు. చట్టమైనా చెడుని ఖండించడం కోసం మంచి పెంపొందించడంకోసం మాత్రమే. అంతా చెడే అయితే చట్టం మాత్రం ఏమి చేయగలుగుతుంది?

కను ఎవరి వారు మంచిచెడుల తారతమ్యతలు ఆలోచించుకుంటూ మంచి ఆచరించడానికే ప్రయత్నించాలి అప్పుడే ఏ రాజ్యాంగానికయినా రాణింపు. ఏ దేశ పౌరునికయినా శాంతి. అంటే ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే ఈ చట్టాలకూ శాసనాలకూ సమస్త రాజ్యాంగాలకూ మూలము మంచి, మానవత్వమూ అది లోపించిననాడు యెవ్వరూ ఈ సంఘాన్ని బాగ చెయ్యలేరు అసాధ్యం! సరే ఇంక ఈ రోజుకు పాఠము ఆడదాము. ఇంతవరకూ మీరు విన్న విషయాలలో కొందరికొన్ని పళ్ళలు వేస్తాను సమాధానాలు చెప్పండి”

అప్పటివరకూ నరసింహముగారు చెప్పిన విషయాలలో కొన్ని పళ్ళలు వేశారు. విద్యార్థులు తృప్తికరమైన సమాధానాలు చెప్పటంతో నరసింహంగారికి, ప్రెసిడెంటుగారి కూడా తృప్తిగావుంది. అందరూ ఆలయంనుంచి బయలుదేరారు పెసిడెంటుగారివద్ద సెలవు సుకుని నరసింహంగారు ఇంటివైపు సాగిపోయారు.

ప్రెసిడెంటుగారు చల్ల ని మంచినీరు త్రాగి నోటిలోచుట్ట పెట్టుకుని తన వీధి అరుగుమీద కూర్చున్నారు. ఆ గ్రామస్థులు చాలామంది రాత్రిళ్ళు ధర్మయ్యగారి వద్ద కూర్చుని కాలక్షేపము ఆమాటా ఈమాటా మాట్లాడుతూ పొద్దుపొయ్యేదాకా కూర్చోవడము అలవాటు. ఒకరోజు గ్రామ స్థితిగతులమీదా మరొకరోజు పంటపొలాల గురించి ఏదో ఒకరకమైన సంభాషణలతో కాలక్షేపము చేసుకుపోవటము వారికి అలవాటు.

తాని ఈరోజు ధర్మయ్యగారు విషయము మళ్ళించారు. ఆలయంలో నరసింహం మాష్టారు తనకు చెప్పిన పౌరసత్వపు విధులు, హక్కులగురించి ఒక చక్కని కథగా వారికి చెప్పనారంభించారు వా విషయాలు ఆశ్చర్యముగానూ, వినటానికి కుతూహలముగా వున్నా ధర్మయ్యగారికి ఈ విషయాలన్నీ తెలిసినట్లు వారి తెలియదు. చివరకు ఒక వ్యక్తి అడిగాడు. “ధర్మయ్యన్నా, ఈ విషయాలు ఎవరిదగ్గర విన్నావు? మా కెప్పుడూ పూర్వము చెప్ప దే?” అంటూ.

ఆ మాటలకు ధర్మయ్య నవ్వుతూ సమాధానము చెప్పాడు. “ఒరేయ్ విద్యలేని గామములో ఎందరు ధనికులున్నా సుఖంతేదురా మనవూరికి ఒక చక్కని మాష్టారొచ్చారు, ఎంత మంచివారో, ఎంత సమర్థులో మీకు తెలియదు. నిజంచెప్పాలంటే మనమంతా గుడ్డివాళ్ళంరా” ఆవేశంగా అన్నారాయన.

“అదేంటన్నా మనందరి చక్కగా కళ్ళుంటే గుడ్డోళ్ళమంటావ్” మరోవ్యక్తి ఆశ్చర్యంగా నోరుతెరిచి అడిగాడు.

“అంతేరా, లోకజ్ఞానం లేనివాడూ, ఉనికి తెలియని వాడూ కళ్ళున్నా గుడ్డివాడికింద లెక్కరా రేపు రాతికి మీరంతా ఆలయములోకి రండి. ఆ మాష్టారు చెప్పే విషయాలు వింటే అసలు మనము ఎందుకుపుట్టాము? ఏమి సాధించాము? అని మీకే తెలుస్తుంది.

ఒరేయ్, ఆయన ఏమి చెప్పారో తెలుసా? సకల గంధాలకూ, రాజ్యాంగాలకూ మూలము ఒక్కటేనట ఏమిటో

తెలుసా?” వారందరివంక చూశారాయన వారందరూ అమాయకముగా తలాడించారు కాని సమాధానము చెప్పలేదు.

“మీరంతా రోజూ నా దగ్గర కెందుకొస్తున్నారురా?” తిరిగి పశ్చించాడు.

“మంచివాడివి నాలుగు మాటలు చెపుతావు గనుక” ఈసారి సమాధానం చెప్పారు.

“ఆ.....అది ఆ మంచేనంటారా అర్థమయిందా? అది గనక ప్రతి మనిషిలో వుంటే ఈ చట్టాలూ, న్యాయాలు ఏమి అక్కర్లేదంటారాయన!” అంటూ ఆవులించడముతో అందరూ లేచి ఎవరిండ్లకు వారు బయలుదేరారు.

మరుసటిరోజు రాత్రి నరసింహముగారు ఆలయ మంట పానికొచ్చేసరికి కాస్త ఆలస్యమయింది. అప్పటికే పిల్లలందరితోపాటు పెసిడెంటుగారూ ఇంకా చాలామంది పెద్దవారు వచ్చి కూర్చున్నారు, కొత్తవారెవరయినాచూస్తే ఆ రోజు అక్కడ ఏ హరికథా కాలక్షేపమేమన్నా ఉన్నదేమో అనుకుంటారు. వారంతా మాష్టారు రాగానే నమస్కరించి కూర్చున్నారు. పెద్ద వారంతాకూడా అంత శద్దగా రావడముతో నరసింహంగారికి నిజంగా సంతోషమయింది.

“ఊ.....మీరూ పాఠాలు వింటారన్నమాట? సగా తి ఎంతవరకు చెప్పుకున్నాము? వృత్తిస్వాతంత్ర్యం గురించి మనిషి అవలంబించకూడని వృత్తుల గురించి చెప్పుకున్నాము గదా? మరి మనము మాటిమాటికీ, చట్టమూ, నా యమూ

అనుకున్నాం గదా? అసలు వీటి స్వరూపాలేమిటో? మనము ఒక్క ఊణం ఆలోచిద్దామా?”

“మాష్టారూ! ఈ చట్టం అందరికీ ఒకే విధంగా ఉంటుందాండీ?” గాంధీ అనే విద్యార్థి లేచి అడిగాడు.

“అదే చెప్పబోతున్నాను మంచి ప్రశ్న వేశావురా గాంధీ. మనలో చాలా మంది తమకు సాంఘికంగా ఏవైనా అన్యాయాలు జరిగినప్పుడు తాము దవారమనో, లేక కులం తక్కువ వారమనో తమకు జరిగిన అన్యాయాన్ని ప్రభుత్వానికి తెలియపరచటానికి సంకోచిస్తారు. అంతేకాక చట్టము కేసులం ధనికులకోసం చేయబడిన ఒక చట్టంగా భావిస్తారు. అది సరైన ఊహ కాదు.

ఈ చట్టానికి వారూ, వీరు ఏమీ వుండదు. జాతి, కులం మతం. రంగు వీటితో దీనికి ఎట్టి సంబంధము లేదు ఒక దేశములో పౌరసత్వమున్న ప్రతి మనిషి ఈ చట్టము. న్యాయ విషయంలో ఒకే విధమైన న్యాయము జరుగుతుంది. దీన్ని మనము ఏమంటామంటే “చట్ట సమానత్వము” అంటాం. అన్యాయం జరిగి తనకూ తన వ్యక్తిత్వాని భంగకరమని పించినప్పుడు రాజ్యాంగ చట్ట ప్రకారం పతి పౌరుడ అర్హుడే! ప్రతి మనిషికి న్యాయం పొందే హక్కు వుందన్న మాట. గాంధీ శర్ధగా తలవూపాడు.

“మాష్టారూ మన మాతృభాష తెలుగుగదా? తెలుగు కాక ఇతర భాషలు ప్రతి మనిషి నేర్చుకొనవచ్చునా?” మ విద్యార్థి ప్రశ్న.

పరిశుభ్రంగా పతి మనీషి అభిరుచినిబట్టి తెలుగు హిందీ, ఇంగ్లీషు నీ ఇష్టం. నీ అ రుచినిబట్టి పతిభాషా అధ్యయనం చేసుకోవచ్చు. ఆ హక్కువుంది. దానికి ఏ విధమయిన అభ్యంతరం లేదు. ఐతే నీకు వచ్చిన భాషను మాత్రంమెచ్చుకుంటూ ఇతర భాషనూ, ఇతర కులస్థులనూ దూషించడం లాంటివి మాత్రం చట్ట వ్యతిరేకమైన విషయాలన్న మాట.

విద్యార్థులూ వీటన్నింటికి మూలం ఒక్కటేగా నీకు ఇష్టంలేనిది విడిచిపెట్టు, విమర్శించకు నీ అ రుచి ఆశయం ఎటువంటిదో మిగతా వ్యక్తుల అ రుచులు-ఆశయాలు అలాంటివేగదా అందుకే పెద్దలు చెప్పారు, నీకు ఇతరులు ఏమి చేయకూడదని ఆశిస్తున్నావో నీవు ఇతరులకు అది చేయకు అని అర్థమయిందా? మీలో ఒక్కరు చెప్పండి” పశ్చింఛా రాయన.

ఆ పశ్చ విద్యార్థులనేకాక వయోజనులను గూడా ఉద్దేశించి అడిగినట్లుండటంతో పెసిడెంటుగారు లేచి విద్యార్థిలా చేతులు కట్టుకొని నిలబడి చెప్పడం ఆరంభించే సరికి మాష్టారితో పాటు అందరూ పొట్టలు చెక్కలయ్యేలా నవ్వారు ఇంకా నవ్వుతున్న మిగతా వారినుద్దేశించి అన్నారు మాష్టారు.

“ఒరేయ్ మీకింకో తమాషా సత్యము చెబుతాను వినండి మరి పెసిడెంటుగారు ఆ విధముగా నిలబడేసరికి మన కందరి నవ్వువచ్చింది. ఎందువల్లనంటే ఆయన ఈగ్రామానికి అధ్యక్షుడు గనక కానీ ఆయనకు ఆ గర్వముకానీ, ఆ విధమయిన స్పృహగానీ దు, తనకు తెలియని విషయాలు

తెలుసుకుంటున్నారు గనుక ఆయన ఒక విద్యార్థిలాగానే భావిస్తున్నారు. అదేరా అసలయిన విద్యార్థి లక్షణం.

విద్యార్థి అంటే పలకా, బలపమూ పుచ్చుకొని బడి వెళ్ళే పిల్ల లా మీలాంటివారనే కాదు విద్యను ఆర్జించువాడు అని దానికి వయసుతో పనిలేదు. శ్రద్ధ, గురువుల యెడ భక్తి వుంటేనే అతడు వుత్తముడు కాగలడన్నమాట. సరే చెప్పండి ధర్మయ్యగారూ అంటూ ఆయన కవకాశమిచ్చారు.

“నా రూపాయి ఒకరు కాజేశారనుకొండి నాకు బాధ కాజేసిన వారిమీద కోధం ఇలాంటివి కలగటం సహజం. దుర ప్రాయం, అసహ్యం కలుగుతున్నాయి కనుక నేనూ ఇతరుల సొమ్ము కాజేసి ఈ విధమైన అ ప్రాయానికి, దుర ప్రాయానికి గురికావటం మంచిదికాదు” అంటూ స్తంభానికి అనుకుని కూర్చున్నారాయన.

“అదిరా ధర్మయ్యగారు చెప్పింది. అందరికీ అర్థమైందా? నీకు ఇతరులు బాధ కలిగిస్తే ఎంత విచారిస్తావో అందువలన నువ్వు ఇతరులను బాధించకు అని అర్థం స ఇంక విషయానికొద్దాం మనం ఇంతక్రితం ఏం చెప్పుకున్నారా గాంధీ ?”

“భాషా స్వా తంత్ర్యము గురించి మాష్టారూ”

“తర్వాత మత స్వాతంత్ర్యం మనకు హిందూ మతమనీ, ఇస్లాం మతమనీ, క్రైస్తవమనీ యీ విధంగా రకరకాల మతాలున్నాయిగదా ? ఒక హిందువు కిస్తుమతం స్వీకరించాడనుకుందాము. దానివలన ఎవరి ఏ విధమైన అభ్యంతరం వుండటంగానీ, అతన్ని విమర్శించే హక్కుగాని వుండదు. ఆ

మత సిద్ధాంతాలు సమ్మతమైతే ఆ మతప్రవక్తల ఎడల నీకు నమ్మికా, విశ్వాసము గనుక వుంటే నీవు ఆ మతాన్ని స్వీకరించే హక్కువుంటుంది. ఐతే ఏ మతము గొప్పదన్న భావన నీకు వుండటము మంచిదే. దాన్నెవరూ కాదనరు. కాని ఇతర మతాలను, మనుషులను దూషించే హక్కు, విమర్శించే హక్కు మా తము నీకుండదు దీన్ని మనము మత స్వాతంత్ర్యము అంటాము”

“మాష్టారూ మనుషులంతా ఒకేవిధముగా పుట్టి గిడుతున్నప్పుడు ఇన్నిరకాల మతాలెందుకండి?” ఒకవిద్యార్థి పశ్చించాడు.

అన్నిమతాల ముఖ్యోద్దేశమూ ఒకటేరా మానవత్వం పేరు, దయ, సత్యమూ, భూతదయ ఇవియే ఇన్ని మతములకు సూత్రాలు ఐతే మనిషి మతము నమ్ముతూ మత సూత్రాలను మాతం మరచిపోతున్నాడు అక్కడే వస్తుందిరా చిక్కు ఇప్పుడు మనం ఒక జము నాటుతున్నాము. అది పెరిగిపోయింది నప్పుడు వాటిని ఆరగిస్తూ ఆనదించటము మంచిదే కానీ, దానికి ఆధారమైన జాన్ని విస్మరించటము మంచిది కాదు గదా?”

నేను కితం చెప్పినట్లు అన్ని మతాలూ భగవంతుని సాన్నిధ్యానికి దారిచూపేవే. దైవమూ ఒక్కడే. కాని వీరి అరుచులూ, అప్రాయాలలో మాత్రమే తేడా నదులన్నీ ఎటు పయనించినా సముద్రములో కలిసిపోవలసిందే కదా?

సరే ఇప్పటివరకూ మనము మనిషికున్న హక్కులలో

ఒకరకమయిన హక్కులను గురించి చర్చించుకున్నాము అవి
ఏ రకమయిన హక్కులనుకున్నామో చెప్పండి చూద్దాం

“సివిల్ హక్కులండి” అందరూ ఒక్కసారి అరిచారు.

“అసలు ఇవి ఎన్ని రకాలనుకున్నాం?” రెండు రకా
లండి సివిల్ హక్కు, రెండు రాజకీయ హక్కులు. పొలిటికల్
హక్కులు అంటే రాజ యపరమయిన హక్కులన్న మాట.
అవేమిటో చూద్దాం, రాజకీయపరంగా పౌరునికుండే హక్కులు
మూడురకాలుంటాయి. ఉద్యోగపు హక్కునీ, 2. ఓటింగు
హక్కునీ, మూడవది విజ్ఞప్తిహక్కు అంటారన్నమాట. ఉద్యో
గపు హక్కుంటే ఏమిటంటే మీతో ఒకవిద్యార్థి వున్నాడు. అత
నికి చదువు సంధ్యలమీద ఆసక్తిలేక ఏ సెకండ్ ఫారంతోనో
చదువుకు స్వస్తి చెప్పాడనుకుందాం అతను విచారలంటే
మరి ఏదోరకమయిన ఉద్యోగం వుండాలికదా అలాగని తనకు
ఒకఆఫీసులో ఆఫీసరు వుద్యోగమో, లేక సూపర్ వైజర్ ఇలాం
టివి కావాలంటే కుదరదు ఎందువల్ల?”

“అతనికా వుద్యోగం చేసేందుకు చాలినంత విద్యా
ర్హత లేదు గనక” ఒకవిద్యార్థి సమాధానం చెప్పాడు.

“నిజం వున్నతవిద్యను అభ్యసించిన వారు మా తమే
ఆ రకమయిన వుద్యోగాలకు అర్హులన్నమాట ఏదయినా ఒక
వుద్యోగం మనం వాంఛిస్తున్నప్పుడు దానికి సంబంధించిన
వివరాలన్నీ మనకు తెలిసివుండాలి. అంతేకాక ఆ బాధ్యత
అంటే విధి స కమంగా నిర్వర్తించగలిగి వుండాలి. కనక
ప్రతివ్యక్తి తన విద్యార్హతలను బట్టి వుద్యోగం సంపాదించుకో
గల హక్కు.

తరువాత ఓటింగు: అందరం మనుషులమేకదా మాకూ పొలకులను అంటే పజాప్రతినిధులను ఎన్నుకోగల అధికారము వున్నదని మీరంతా అంటే పిల్లలు అన్నారనుకోండి. కుదరదు దానినే “మైనారిటీ” అంటే పద్దెనిమిది సంవత్సరాలు నిండాలన్నమాట, అప్పటివరకూ నీకు ఓటింగుహక్కు వుండదు. ఇదే వయసుగల యువతీ యువకులందరూ ఓటింగు చేయటానికి ఓటుద్వారా తమ నిర్ణయాలు తెలియపరచుకొనే హక్కువుంటుంది దీనినే మనం ఓటింగు హక్కు అంటున్నాం”

“మిగిలింది ఏమనుకున్నారా పసాదూ?”

“విజ్ఞప్తిహక్కు మాస్తారూ”

“అది మూడవది విజ్ఞప్తిహక్కు అంటే ఏమిటి? పతి పౌరుడూ తనకు సాంఘికంగా జరిగే దురన్యాయాలను నీ అవుసరాలుగానీ ప్రభుత్వంతో సంపదించుకొని లాభము పొందగలందులకు జరిపేవిధానం విజ్ఞప్తిలేక విజ్ఞాపనఅంటాం ఈ హక్కుగూడా కులమతాలతో పనిలేకుండా ప్రతిపౌరునకు వుంటుంది, నీకు నీ ప్రభుత్వం మరిన్నిరకాల హక్కులిచ్చింది నువ్వు ఈ హక్కులన్ని ఎప్పుడు పొందగలుగుతావు?”

“మన విధులను మనం సక్రమంగా నిర్వర్తించినప్పుడండి” విద్యార్థులంతా సమాధానం చెప్పారు.

“బాగా చెప్పారురా అది ఎవరి విధివారు సక్రమంగా నిర్వర్తించినప్పుడే హక్కు పొందగలుగుతారు. ఇప్పుడు నా తండ్రికి ఒక వందఎకరాల పొలము వుందనుకుందాం, నిజాని తరువాత ఆ ఆస్తిపొందే హక్కువరిదీ? నాదే కాని

నేను వ్యసనపరుడన్నయి దుబారాచేస్తూ జాలాయిలా తిరుగుళ్ళు
తిరిగి అపకీర్తి పాలయ్యాననుకో నా తండ్రి ఆ ఆస్తి నాకు
దక్కనిస్తాడా దక్కనియ్యదు ఎందువల్ల ?”

“పాడుచేస్తారని భయం” సమాధానం చెప్పారుపిల్లలు,

“అట్లాగే ఏ హక్కుయినా దాన్ని మనం గౌరవించిమన
ధరం మనం ఆచరిస్తేనే మనల్ని అది ఆదరించి గౌరవిం
చేది అర్థమయిందా?”

ఎవరి విధులను వారు సక్రమంగా నిర్వర్తిస్తుంటేనే పరి
పాలనా యంత్రాంగం సాఫీగాసాగి, దేశం సుస్థిరత్వంతోనూ,
శాంతియుతంగానూ వుండగలిగేది. అప్పుడప్పుడు విదే
యులు యుద్ధాలకు తలబడుతూ వుంటారు. దీన్ని మనం
రాజ్యకాండ అంటాము, తన రాజ్యం తనకు చాలక పొరుగు
దేశాలలోవుండే సిరిసంపదలనుచూసి కన్నుకుట్టి ఆ దేశపు
వనరులనూ సాభాగ్యాన్ని సొంతం చేసుకోవాలని చూస్తుంటా
రిలాంటివాళ్ళు. వీరికి తమకంటే బలహీనమయిన దేశాలు కని
పించినప్పుడు వాటిమీద కయ్యానికి కాలుదుప్పుతూ యుద్ధాలు
ప్రకటించి విజయం పొందడమో లేక జననష్టం కలిగించడం
లాంటి పనులుచేస్తూ వుంటారు. అలాంటి సమయాలలో ఎవరి
దేశాన్ని వారు రక్షించుకోవలసిన ధర్మము ప్రతి పౌరునికి
వుంటుంది, నలుగురు కలసి ఐకమత్యంతో యుద్ధంచేస్తే
శత్రువు ఎంతటి బలవంతుడయినా చలవంచక తప్పదు. మన
కెందుకులే అని ఎవరికివారు మౌనంగానే వుంటే సులభముగా

శ తువుకు ఎంత పెద్దదేశమయినా లొంగిపోవటము ఖాయ
మన్నమాట, సైన్యం ప్రతిదేశంలోనూ వుంటుంది అయినా
స్వచ్ఛందంగా ప్రతిపౌరుడూ అవసరమయితే యుద్ధములో
పాల్గొని శత్రువులను ఎదిరించే విధానాలు తెలుసుకుని వుండ
టమే దేశానికి మనకు కూడా రక్షణచర్య అవుతుందన్న
మాట.

ఆ విధంగా కాకుండా దేశాన్ని రక్షించవలసిన భారము
కేవలము సైనికులదే అనుకుంటే మనలో బలము సన్నగిల్లి
నట్లేగదా? అందుకే మనకు “ఆర్. యస్. యస్”. అని,
“హోమ్ గార్డ్స్” అని ఇలాంటి స్వయం సేవక సంఘాలు
న్నాయి ఇందులో ప్రతిపౌరుడూ చేరవచ్చు ఉత్సాహముగా
యుద్ధ విధానాలన్నీ తెలుసుకోవచ్చునన్నమాట ఏ శత్రువ
యినా ఒంటికిగా ఉన్న వాడిమీదకు వచ్చినంత వేగముగా
ఐక్యమత్యమూ సంఘటిత శక్తిగల వారిపైకి రాగలరేమో
చూడండి కారణం ఏకత్వాన్ని చూసి భయం.

గడ్డిపరకను. నీ మీ చేతికిస్తే చాలా చులకనగా
భావించి పుటుక్కున తెంపగలరు కానీ ఓ వంద గడ్డిపరకలు
కలిపిన వాటిని తెంపగలరా లేదు కారణము ఏమిటి వాటి కల
యక వాటికాశక్తి నిస్తుందన్నమాట అందువలన అవసరమయి
నప్పుడు ప్రతిపౌరుడూ తన సొంతాలను కూడా ఇచ్చి దేశాన్ని
గౌరవాన్ని రక్షించుకోవాలి లేదా తిరిగివారు దేశాన్ని ఆక్ర
మించేవరకూ ఉపేక్షిస్తూ కూర్చుంటే బానిసత్వం తప్పదన్న
మాట. భారతదేశము ఒకప్పుడు శ్వేతజాతి పాలనలో ఎంత
బానిసత్వాన్ని అనుభవించింది మనం గాలి పీల్చుకుంటూ
మనభూమి మన పండించుకుంటూ మన సంపదలను మనము

అనుభవించలేక వారికి కష్టము గడుతూ వారికి దాసానుదాసులుగా గడిచారు. వినటానికి, మాట్లాడటాని, చివరకు జీవించే స్వేచ్ఛకూడా లేని మేచ్చ ప్రభుత్వంలో నరకము అనుభవించింది.

అలాంటప్పుడే మహానాయకులు ప్రాణాలకు సైతము తెగించి సదుముకర్ణి జాతెని ఉత్తేజితుల్ని చేసి ముందుకు నడిపించారు ఎంతరో మరణించారు. ఇంతెందరో కాల్చి చంపబడ్డారు. కొందరు చాలాగారాలలో ముగ్గిపోయారు. అయినా వీరు ముందంజ మానకపోవటంవలన వీరి తిరుగులేని దీక్షవలన లెల్ల జాతివారు మనదేశము ఎడిచి పారిపోక తప్పలేదు దీనికం రదిగి మనమేలేదు దోపిడీ విధానం స్వార్థమే దీనికి కారణం మనం అక్కవక్కడా కొన్ని గ్రామాలమీదకు బందిపోటులు విరుచుకుపడి మానభంగాలు చేయడం లాంటి సంఘటనలకు కారణమేమిటి? ఆ గామస్థులలో ఐకమత్యం లేకపోవటమే అందుకూ ఒక్క త్రాడిపై నిలస్తే ఏ శక్తి వీరిని ఎదిరించలేదు.

గామరక్షణ ఎంత అవసరమో వ్యక్తి స్వేచ్ఛ స్వాతంత్ర్యా లకు దేశ రక్షణ కూడా అంతే అవసరము.

జరిదేశము పొరుల స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలకోసము ముందంజ మాట్లాడు మనకు సమచూరుస్తుంది. అదే విధంగా లేదని గామదేవుల శాంతిభద్రతలను దృష్టిలో పెట్టుకుని కాననాలు కూడా విధిస్తుంది.

అయితే ఈ కాననాలను చూసి చాలామంది ప్రభుత్వం తమ స్వేచ్ఛను అరికట్టించి చూస్తోందనిభావిస్తారు. ఆ భావన చాలామట్టుకు తప్పు. ఈ తిరుగుబాటు విధానాలూ, విప్లవాలూ

అల్లర్లు, అరాచకాలూ ఇవన్నీ ఎక్కువగా స్వార్థశక్తులు పేరే పించే విధానాలు వీటి లోతుపాతులు తెలియని అమాయక ప్రజలు గుడ్డిగా రిని అనుసరిస్తూ అల్లర్లు ఆరంభిస్తుంటారు.

ఏ విప్లవానికయినా ఒక మూల సిద్ధాంతమువుంటుంది కాని ఆచరణ రూపంలోకి వచ్చేసరికి ఇది పెరితలలు ఆరంభిస్తుంది. అసలు ఆశయం మరుగున పడిపోయి అమానుషాలు ఎక్కువకావటం వీటిమూలంగా సామాన్య ప్రజల నిత్య వితంస్థంబించిపోవటం జరుగుతూ వుంటుంది. పభుత్వ శాసనాలను అంగీకరించి, అనుసరించటంవలన సంఘంలో సుస్థిరత నెలకొంటుందో ఎదిరించి నడచినందువలన అంత అక్రమమూ అన్యాయాలూ జరుగుతాయి.

ఉదాహరణకి దొంగసారా వ్యాపారం పనికిరాదనుకోండి. కానీ ఈ శాసనం లెక్కచేయక స్వార్థపరులు ఆరోగ్యానికి హానికరమైన పస్తువులు వాడి కేవలం వారి సంపాదన కోసం అక్రమవ్యాపారం చేస్తూనే వుంటారు. అది సేవించి ఎందరో అమాయకులు ప్రాణాలు పోగొట్టుకుంటారు దీనివలన ఎంతమంది కుటుంబాలు ఎన్ని అవస్థలకు గురౌతున్నాయో వారికి తెలియదు.

ప్రతిష్ఠకి మంచివాడే. మామూలుగావుంటే న్యాయా న్యాయాలను ఆలోచించే జ్ఞానం అవకాశం వుంటుంది. త్రాగితే రాక్షసుడౌతాడు. విచక్షణాజ్ఞానం కోల్పోయి ప్రవర్తించడం జరుగుతుంటుంది.

అపరాధం జరిగిపోయి ఆ మత్తుదిగి ఆలోచించి బాధపడ

తాడు. ఐతే అప్పటికే అతని అపరాధంవలన అవకాశం చేజారిపోతుంది. శిక్ష తప్పదు.

అలాగే తిరుగుబాట్లు లేని విప్లవాల సందర్భంగా శాసనాలు ఢిక్కరించి పాఠాలు పోగొట్టుకున్న వారెందరో వున్నారు శాసనం అనేది ఒక విధంగా మనకు రక్షణ అని మనం ఆలోచించం. ఇతరులను నిందించకు అని చెపుతుంటాం నా ఇష్టం అనే వారిని చట్టం క్షమించదు.

ఏ శాసనమైనా, ఏ చట్టమైనా వ్యక్తిలేక, సంఘ శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకుని అమలు జరుపబడిందేనన్న నిజం ప్రతి పౌరుడూ గుర్తుంచుకొని మెలగడం ప్రజాస్వామ్యానికి చాలా మంచిదన్నమాట. ఉద్యమాలూ, విప్లవాలూ ఆచరించుచున్నప్పుడు అసలు స్వరూప స్వభావాలను అర్థం చేసుకొని శాంతియుతంగ ఉద్యమం సాగించడంమంచిది. వుద్యమం తప్పుకాదు. దాని స్వభావం మారకూడదు. ముఖ్యంగా ఉద్యమకారులు స్వార్థపరులూ కాకూడదు. స్వార్థశక్తులను దరిచేరనీయకూడదు.

ఎదుటివ్యక్తి శ్రేయస్సుతో ఉద్యమము లేవదీసేటప్పుడు ఆవేశాలకు, ఆగ్రహాలకు తావులేకుండా శాసనధిక్కారం లేకుండా వ్యక్తిగతంగ తనకుగల హక్కుల పరిరక్షణకోసం శాంతియుత పోరాటం తప్పుకాదు. మనది అన్న అ ప్రాయం రచి బిస్సులూ, స్టేషనులు తగలబెడుతూ, ప్రభుత్వం అంటే

అదొక ప్రత్యేక వ్యవస్థ అన్న అ ప్రాయంతో పజలసొమ్ము ప్రజలే నాశనం చేసుకోవడమంటే తమ హక్కులు తాము కోలుపోవటమే గదా ఇన్నిమాటలెందుకు విద్యార్థులూ విధిని మరచిపోయిన పౌరునకు హక్కు వుండదు.

దానికి కారణము ప్రవర్తన, సత్ప్రవర్తన మంచి ఫలితాన్నిస్తుంది. దుష్ప్రవర్తన వ్యక్తిని దుర్మార్గుడిగా మార్చటమే కాకుండా, వున్న స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలను అరికట్టి అవస్థలపాలు చేస్తుంది. కనుక నీ క్షమాన్ని కోరి ఏర్పరచిన ప్రభుత్వ శాసనాలను ఉల్లంఘించడము విధికాదు”

నరసింహంగారు విషయాలన్ని కథలాగా చెప్పు! పోతుంటే విద్యార్థులే కాకుండా వయోజనులంతా గూడా ఎంత శ్రద్ధగా వింటూ మాష్టారికి ఇన్ని విషయాలు ఎట్లా తెలుసా అ, ఆలోచించడము పారంంచారు. వారందరి ఆ క్షణముల అర్థముకాసాగింది ఏమైనా విద్యావంతుడు విద్యావంతుడే చదువులేనిదే లోకజ్ఞానము అలవడదు మంచికయినా చెడకయినా అసలు ఒక ఆలోచన అంటూ రావాలంటే మనిషి! చదువు చాలా అవసరము.

తాము ఎంత కష్టపడి సంపాదించినా, ఏది మంచో ఏది చెడో తమకు తెలియదు. తాము పతి పనికి ఒకరిపైన ఆధారపడవలసిందే వారము ఒకరిని అడగాలి, వర్జము మరొకరిని అడగాలి. అసలు దేశమూ, కాలమాన పరిస్థితులూ ఎక్కడ ఏ మార్పులు జరుగుతున్నాయ్. సాంఘిక, ఆర్థిక రాజ య పరమైన మార్పులు దేశములో ఏ విధముగా జరుగుతున్నాయో తమకు తెలియదు. ఇంతెందుకు తమకు డబ్బు అవసరమయితే

పో-వి-)

నోటు వాయించుకున్నవాడు దానిలో ఏమి రాశాడో తమకు తెలియదు.

చివరకు సంతకము కూడా చేతకాక వేలిముద్రతోవారు చేసే అన్యాయాన్ని నోరుమూసుకుని అనుభవించి రవల సిందే వందరూపాయలు అప్పిచ్చి దానికి అక్రమమైన వడ్డీ గుంజుతూ, తరతరాలు ఆ అప్పు రలేదంటూ వెట్టిచా రి చేయించుకున్న ఆ సాములు వాకిళ్ళలో శరీరాలము కుని విం చడము ఎంతబాధ? ఇవన్నీ ఎందువల్ల తాము చదువుకోకపోవడము వల్ల అలాంటి అవకాశాలు లేకపోవడము వల్ల ఒకవేళ అవకాశం ఉన్నా శ్రద్ధలేని అజ్ఞానంవల్ల బ్రతుకంతా చీకటిలో గడచిపోవడము ఒక్కక్షణములో అక్కడ చేరిన వయోజనులకు కలిగిన ఆలోచనలు.

నరసింహం పంతులుగారు వారి ఆలోచనలు ఆ వెన్నెల్లో పసిగట్టినట్లుంది. ప్రభుత్వం చదువుకోవాలని కుతూహలంగా వున్న వయోజనులకు కూడా ఇప్పుడు రా తి సమయాలలో చదువుకొనే అవకాశాలు కల్పిస్తోంది. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే జాతి బలహీనతకు కారణం నిరక్షరాస్యత అజ్ఞానములో వున్న కుటుంబాలు గతచరి తలో హింసలు అనుభవించివారి చరా న్ని, రక్తాన్ని స్వార్థపరులకు అంకితము చేశారో చెప్పనలవి కాదు.

ఆందులో విద్యావిహీనులు ఎన్ని అక్రమాలు చేసి ఎంత ధనము సంపాదించినా, అది అతడ్ని అంటిపెట్టుకొని వుంటుందని చెప్పలేము. ఏ దొంగలో కొల్ల గొట్టవచ్చు. కానీ విదా వంతుడు యే పదేశము పెళ్ళినా గౌరవింపబడతాడు. అది ఇతరులు

దొంగిలిచాలంటే దొరికే ధనముకాదు. విద్యావంతుడు ఏ ప్రాంతానికి వెళ్ళినా వింశగలడు ఎందువలన? తను గడించిన విజ్ఞానంవల్ల అంతేకాని, ధనవంతుడు దరి దుడుగా మారి ఒకప్పుడు నేను గొప్ప ధనవంతుణ్ణి అని చెపితే ఎవరూ గౌరవించరు. ఎందువలననగా అతడు మూర్ఖుడు గనుక.

విద్యావంతులు యెన్నో ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు. వ్యాపారాలు చేస్తున్నారు. ప్రజాసేవ పరమావధిగా పెట్టుకున్నవారు ఎన్నికలలో నిలబడి నాయకులై దేశసేవ చేస్తున్నారు. విద్యాధికులు ఎందరో పపంచ ప్రసిద్ధమైన వ్యక్తులుగా పరిగణింపబడ్డారు చరిత్రలో చరిత్ర ప్రసిద్ధులుగా మిగిలిపోయారు. వినయమూ, విధేయతా, బాధ్యత, హక్కు సంఘ నై సర్వ! స్వరూపము ఏది అర్థము చేసుకుని సక్రమజాతి విత విధనము అవలంంచాలన్నా విద్య ముఖ్యము.

విద్య మనిషికి జ్ఞాననేత్రం అదే లేనప్పుడు ఎంతమంచి కంటిచూపు కలిగివున్నా ఆత్మ పరి లనకు అసలు అవకాశము లేదు, జ్ఞానము అనంతమయింది. విషయ పరిశీలనకు చరిత్రను అవగతము చేసుకునేందుకు మనిషి వితము చాలదు. అలాంటిది ఉన్న వితకాలము అమాయకంగానూ, అజ్ఞానాంధకారముతోనూ గడిపి ఏమిటి సుఖము. ఇంక ఈ పూటకు ఆపు చేద్దాం నేనీపూట చెప్పిన విషయాలు ఈ రాతికి జాగ్రత్తగా చెప్పాలి ఆ తరువాత మళ్ళా తిరిగి బోధన ప్రారంభిస్తాను అంటూ ఒక్కసారి విశాంతిగా గాలి పీల్చుకున్నారు సరసింహముగారు.

“వెళదాములెండి మాష్టారూ మీరి విషయాలన్నీ చెబుతుంటే ఇక్కడనుండి కదలాలనిపించటములేదు ఒరేయ్ అబ్బాయిలూ మీరంతా వెళ్ళి చదువుకోండిరా?” అంటూ విద్యార్థుల్ని పంపించారు ధర య్యగారు.

తర్వాత చాలాసేపు ఇతర విషయాలూ, రాజకీయ ఆర్థిక పరిస్థితులూ వారందరికీ చెప్పారు, నరసింహముగారంటే చాలా మంచి అ పాయము పచారమయింది, పాలు, కూరగాయలు మజ్జిగ, అపరాలు, వొకటేమిటీ రోజుకొకరు చొప్పున నరసింహము పంతులుగారికి పంపనారం బించారు.

నరసింహము పంతులుగారికి నలుగురూ కలిసి పంపడంతో వారికి, వారి భార్యకు కావలసినదానికంటే, వస్తువులు అధికముగారావటముతో వారికి సరిపడినంత వుంచుకుని మిగతావి పక్కనున్న దకుటుంబాల వారికి పంపిణీ చేస్తుంది ఆయన భార్య పగలంతా ఆయనకు వేరే ఏపనీ లేదు ఊరివారి పేమానురాగాలవల్ల నరసింహంగారు దేనికి వెతుక్కోవలసిన పని కాని ఆలోచించవలసిన అవసరము కానీ లేదు.

అందువల్ల రాత్రి సమయాలలో విద్యార్థులకు బోధించవలసిన విషయాలను గురించి ఆలోచిస్తూ గడుపుతుండేవారు ఆ రాత్రికి తిరిగి అందరిని పౌరవిధులను గురించి కొన్ని పశ్నలు వేసి తిరిగి చెప్పనారం బించారు.

“ఇప్పుడు మనము పన్నులను గురించి తెలుసుకుందాం ఏదీ పజాస్వామ్యమూ పజులు సక్రమంగా ఏర్పరచుకున్న

పభుత్వమే ఐనా ప్రభుత్వ కార్యాలయాలు, యం తాంగము
అంతా స కమముగా నిర్వహించాలంటే పభుత్వానికి ధనము
అవసరముగదా? అందుకు అనేకరకాల పన్నులు వసూలు
స్తుందన్నమాట ప్రభుత్వం. దీన్నే శిస్తు అనికూడా అంటాం
మనం. భూమిపన్ను, అనేకరకాల పన్నులు వసూలు చేస్తూ
వుంటుందన్నమాట.

మన సంఘంలో చాలామంది కోటీశ్వరులూ, అ కమ
వ్యాపార సంస్థలూ ఈ పన్నుల ఎగవేత కార్య కమముచేస్తూ
వుంటారు. పరిపాలన స కమముగా నిర్వహింపబడి శాంతి
సుస్థిరతలు నెలకొల్పబడాలంటే ఈ పన్నులు పతిపౌరుడూ
స కమముగా చెల్లించవలసిన బాధ్యత మనందరి వుంది.
ఆదాయం సరిగా చెప్పకపోవడము, పన్నులు ఎగవేయటం
వంటివి పభుత్వ విధానానికి మంచిదికాదు.

ఎన్నికలు, ఓట్లను గురించి మనం తెలుసుకుందాం.
ముఖ్యముగా ఈ ఓటుమీదనే దేశక్షేమం ఆధారపడివుంటుంది.
నిజాయి పరుడూ, దేశభక్తుడూ, ప్రజాశ్రేయో లాషికిమాత్రమే
అతని శక్తి సామర్థ్యాలూ తెలుసుకుని ఓటు చేయడము
మంచిది.

ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలో దగాకోరులు స్వార్థపరులు
చేరితే ప్రజలు మోసగించబడి పీడింపబడటము అశాంతి, తిరుగు
బాటు అంతర్యుద్ధాలు అనివార్యం అన్నమాట. ఈ అనై

కృతా రాజకీయ పరిస్థితులు అర్థము చేసుకున్న శక్తివంతమైన పౌరుగు రాజ్యాలు వెన్నుపోటు పొడిచే అపకాశాలు తద్వారా బానిసత్వం తప్పవు.

ఈ విధమైన స్వార్థపరులు సగటు మనిషికి ధనము ఆశ జూపించి ఓట్లు కొంటారు. తనింట్లో ఆరు ఓట్లుంటాయి. ఓటు పదికో పరక్కో అమ్ముకొంటే కొంత ధనం వస్తుంది. దాంతో రెండురోజులు తాగి తందనాలాడొచ్చు అనుకొని ఓటు విలువ తెలియక అలవాట్లకు బానిసలయినవారు ఓటును దుర్వినియోగం చేస్తుంటారు. ఒకనాటి తన అలవాటు తన లాంటి వారి వితాలమీద గొడ్డలిపెట్టవుతుందని ఆ అమాయకుని తెలియదు.

అలాంటివ్యక్తి నాయకుడయినా నీ హక్కుకు న్యాయం జరగదు. ఒకవేళ అప్పుడు న్యాయం అడిగినా నేనుఖర్చుపెట్టి ఓట్లుకొని డబ్బు సంపాదించుకోవద్దా అందుకే లంచాలు అప సరమంటారు, మరికొందరు బెదిరించో, దౌర్జన్యము చేస్తో ఓట్లు వేయించుకుంటారు. ఎందువలన ఓటు విలువ ఓటు విషయంలో మాత్రం ఎటువంటి రా పౌరునికి పనికిరాదన్న మాట.

అన్యాయాలు, అకమాలా జరుగుతున్నప్పుడు చట్ట త్యాగ నేరములనబడే విషయాలు జరుగుచున్నప్పుడూ వాటిని ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చి ఆ అన్యాయ విధానాలను అరికట్టేటట్లు చూడాలి. జూదం ఆడుతున్నారనుకోండి ఆగి చూసి మనకెందుకులే మన విషయం కాదని సరిపెట్టుకో కూడదు రేపు నీ కుమారుడే ఆ జూదరులలో ఒకడు కావచ్చు

అలాగే నేరాలు, అన్యాయంగా ఒకరిపై మరొకరుదెబ్బ
 పడటమో, హత్యలు చేయడమో దౌర్జన్యాలు జరపటమో
 స్తున్నప్పుడు నిర్భయంగా నువ్వుచూసిన విషయముసాక్ష్యం
 చెప్పడం నీ విధి. వాడేదో చేస్తాడనో మనకెందుకనో నీవు
 మౌనంగా వుండటంవలన అవినీతి పెచ్చుపెరిగిపోతుంది.
 వారు నిర్భయమై సంచరించుటయు చివరకు ఏదో ఒకనాటికి
 నీకూ అదేస్థితి రావడం తప్పదన్నమాట. కనుక అవినీతి,
 అక్రమము ఎక్కడ జరుగుతున్నా నీవు నిర్భయంగా ఖండించ
 టమో, లేక ప్రభుత్వదృష్టికి తేవటమో తప్పనిసరిగాచేయాలి.

ప్రతివాడూ కష్టించి సంపాదించటం, శ్రమ విగా మార
 టయు అలవరచుకోవాలి. సోమరితనం వితంపిద తిరుగులేని
 దెబ్బతీస్తుంది శ్రద్ధగా వినండి. నాకు కొంతఅస్తీ వుండను
 కోండి. ఇంకా కష్టించి దానిని పెంపొందించడం వలన అది
 పెరుగుతుంది. దాంతో కొన్ని సత్కార్యాలు చేయగలను. నా
 వారిని పోషించగలను కానీ సోమరిపోతు నయ్యాననుకోండి
 అవసరం అలవాట్లు ఎక్కువయి వున్న ఆస్తికాస్తా హరించుకు
 పోతుంది. కష్టపడటం చేతకాదు కనుక అబద్ధాలు చెప్పటం,
 మోసాలు చేయటం సంపాదించటం ఆరంభిస్తారు. అవీ కుద
 రకపోతే అఘాయిత్యాలూ, హత్యలూ ఆరంభిస్తారు అవసరం
 ఎంతపనయినా చేయిస్తుంది అర్థమయిందా సోమరితనంవెనుక
 ఎన్ని దుష్ఫలితాలు వున్నాయో

సంఘంలో మీరు ఎక్కడయినాచూడండి సోమరిపోతులు

ఈ విధముగా అక్రమసంపాదన సాగించేవారే అందుకే మనిషి నిష్కపటి, శ్రమ వి కావాలి. అప్పుడే దేశంను క్ష సస్యశ్యామలమవుతుంది. రైతున్నాడనుకోండి. అతడు అరా తులు కష్టపడితేనేగదా పొలం బంగారుపంట పం సోమరిపోతులు దేశానికి గొడ్డలిపెట్టు ఒకవిధముగా చీడ ప గులు. శ్రమజీవులు దేశాధినేతలు సోమరులూ, విలాస ప షులూ వున్న దేశం అధోగతి పాలవుతుంది. గానీ అభు యము సాధించలేదు. కనుక చూశారా ప్రతిమనిషి ఇది హక్కు అని గుండె బాదుకోవడమేకాదు. ఇది బాధ్యత తనధర్మము తాను సక్రమముగానిర్వర్తిస్తే రామరాజ్యస్థా నిశ్చయం.

అం హక్కు, విధి పరస్పర సహకారంలాంటివ మాట. ఈ రెంటిలో ఏది దూరమయినా ఒక మనిషికి క మొత్తం జాతికి తిరిగి బానిసత్వము, చీకటి బతుకు తప మనకందరికి ఎన్ని హక్కులున్నాయో అన్నివిధ వున్నాయి. నేను ఉపాధ్యాయుడిని గనుక మీరు నన్ను వించి పూజించాలి.

మీరు నన్ను గౌరవించి ఆదరిస్తున్నారు గనుక మీకు చక్కగా విద్యాభ్యాసము చేయించాలి అబ్బాయి తెలిసిందిగదా పొరుడంటే ఏమిటో? పొరునికుండే హక్కు విధులు అంటే ఏమిటో? ఇంక ఈ రోజుకి చాలిద్దాము. పెసిడెంటుగారు కొంతసేపు చెరువుకట్టకు వెళ్ళి చల్లని పీల్చుకొందాం" అంటూ లేచారు నరసింహముగారు.

